

Is het ‘Woord’ God of een god?

“In het begin was het Woord; en het Woord was bij God, en het Woord was God”

Johannes 1:1

Onkunde en verwarring

Wie wel eens met mensen van het Wachtorenengenootschap heeft gesproken, weet dat zij niet de gemakkelijkste gesprekpartners zijn. Eén onderdeel van hun dwaalleer is de ontkenning van de godheid van Christus. Het zou heel goed kunnen dat u deze visie meent te kunnen pareren door het citeren van Johannes 1:1, waar immers staat: ‘... *en het Woord was God*’. Midden in de roos, zou ik zeggen! Zonder blikken of blozen zullen zij u echter vertellen dat dit een vertaalfout is, en dat het er in het Grieks anders staat. Ze citeren dezelfde tekstplaats vervolgens uit de Nieuwe-Wereldvertaling, die hier als enige vertaling heeft: ‘... *en het Woord was een god*’. Let op de twee verschillen: er is nu sprake van *een* god, en van *god* met een kleine letter.

Begin 1977 had ik eens een tweetal heren van het Wachtorenengenootschap op bezoek. Bij wijze van uitzondering had ik hen binnengelaten, omdat ik een geschriftje (met mijn naam en adres erin gestempeld) tegen hun leer huis aan huis verspreid had in een wijk waar zij een nieuw gebouw hadden neergezet. Zij wilden mij graag spreken, en ik vond dat zij daar toen recht op hadden. Vervolgens spraken zij over Johannes 1:1 op de manier die ik net beschreven heb. Toen zei ik: ‘Dat komt mooi uit, heren! Ik heb net een maand geleden mijn doctoraalexamen klassieke talen afgelegd; ik haal even uit mijn studeerkamer een paar Griekse Nieuwe Testamenten, dan kunnen we de tekst samen in de grondtekst bekijken’. Toen ik met de beloofde boeken terugkwam, zeiden ze bleekjes: ‘Sorry, meneer, wij kennen zelf geen Grieks’. Waarop ik verontwaardigd zei: ‘Wat triest dat u dan zoveel mensen op die manier probeert te overbluffen die deze taal net zo min machtig zijn, terwijl u zelf geen recht van spreken hebt!’ Ik heb ze toen ‘verboden’ die avond te zeggen dat iets niet in het Grieks stond, en ze vervolgens gewoon ‘les’ gegeven in een elementair stukje Griekse grammatica, en wel als volgt.

Een grammaticaal detail

Oppervlakkig gezien lijkt het namelijk alsof de mensen van het Wachtorenengenootschap gelijk hebben. Het Grieks heeft alleen een bepalend lidwoord (de, het) en geen onbepaald lidwoord (een). Als er geen bepalend lidwoord staat, vertaalt men doorgaans ‘een’. Voorbeeld: Gr. *to teknon* = het kind; *teknon* = een kind. Er staat in dit laatste geval in het Grieks geen lidwoord, dus vertaalt men ‘een’. Waarom lijkt het nu alsof de mensen van het Wachtorenengenootschap terecht ‘een god’ vertalen? Omdat er op die plaats in het Grieks geen lidwoord staat! Hebben ze dus toch gelijk? Nee, zeer zeker niet.

Wat ik de bezoekers op de bewuste avond in 1977 uitlegde, was dat het Grieks de volgende regel hanteert, die elke gymnasiast in de tweede klas leert: *het naamwoordelijk deel van het naamwoordelijk gezegde heeft in het Grieks geen lidwoord, oftewel laat het lidwoord weg*. Maar het moet wél vertaald worden! In de zin ‘En het Woord was God’ is ‘het Woord’ onderwerp, en omdat het werkwoord ‘zijn’ hier een koppelwerkwoord is, is ‘God’ het naamwoordelijk deel van het naamwoordelijk gezegde – en *mag* het in het Grieks geen lidwoord hebben! Nu zult u zeggen: ‘God’ heeft toch helemaal nooit een lidwoord? Klopt, in het Nederlands niet, maar in het Grieks wel! Ik zal nu Johannes 1:1-2 opschrijven, en steeds een sterretje zetten bij het woord ‘God’ als dat een lidwoord heeft: ‘In het begin was het Woord, en het Woord was bij God*, en het Woord was God. Dit was in het begin bij God*.’ U ziet dat 1x het sterretje - het lidwoord dus - ontbreekt, en wel daar waar er sprake is van een naamwoordelijk gezegde. Maar het gaat daar over dezelfde God (al gaat het over verschillende Personen in de Godheid), die immers direct daarvoor én direct daarna genoemd wordt! Wie deze elementaire regel niet kent, kan niet met gezag iets over het Grieks zeggen zonder dat hij het risico loopt dwaalleer te verkondigen.

En die kleine letter?

In de oudste Griekse handschriften staan uitsluitend hoofdletters. Zowel het onderscheid tussen hoofdletters en kleine letters als de gewoonte om namen met een hoofdletter te schrijven zijn van later tijd. In onze tijd is het echter een functioneel onderscheid. De Nieuwe-Wereldvertaling zet de 21ste eeuwse Nederlandse lezer dan ook op het verkeerde been door op de plaatsen waar ik het sterretje heb gezet, 'God' te vertalen, en daartussenin 'god', voorafgegaan door het woordje

'een'. Ik heb beide heren gezegd dat ze, als ze na het gesprek met mij doorgingen met het verkondigen van hun leer op basis van een foute vertaling van Johannes 1:1, dit in feite welbewuste manipulatie van hun gesprekspartners was. Toen ze te kennen gaven niet van plan te zijn hun activiteiten in dezen te staken, heb ik het gesprek beëindigd en hen uitgelaten zonder hun een hand te geven, conform het onderwijs in 2 Johannes vers 11. Want het volgende staat vast: het Woord was en is God!

Oude Sporen 2011

